

Vesiselvä suomalainen

Sotaveteraani Erkki Luntamon värikäs elämä saatiin kirjan kansien väliin.

» Uusikaupunki

MIRJA KAUPPILA-LAINE,
LÄNSI-SUOMI

Vain muutamaa kuukautta ennen 100-vuotispäiväänsä toukuu-kuussa 2014 kuolleen uusikaupunkilaisen **Erkki Luntamon** elämän värikkäät vaiheet on kirjoitettu kirjaksi.

Kuluvalle viikolla julkaistun teoksen on kustantanut ja kirjoittanut uusikaupunkilainen **Matti Jalava**, joka tunsikin Luntamon henkilökohtaisesti jo 60-luvulta asti.

Kaarinassa marraskuussa 1914 syntynyt Luntamo tuli varsinais-suomalaisille tutuksi kansakoulunopettajana, sotaveteraanina, lentopalloilijana, laulajana, puhujana ja raittiusaktivistina.

Koko Suomen suunnistuksen harrastajat tunsivat hänet sinnikkäänä superveteraanina, jonka ura rastien metsästäjänä kesti runsaat 80 vuotta.

Tasavallan presidentti **Mauri Koiviston** Luntamo oli tavannut lentopallon merkeissä.

Kun Koivisto kävi Uudenkaupungin vierailullaan Pohitullin palloiluhallissa, hän tervehditi parhaillaan pelaamassa olleen eläkeläisten lentopallojoukkueen pelaajia.

Luntamon kohdalla hän totesi: "Vesiselvä suomalainen".

Valtavan paljon aineistoa

Kahdella Erkki Luntamon vetämällä sotahistoriallisella matkalla Kannaksella mukana ollut Matti Jalava tuumaa, että aineistoa olisi ollut huomattavasti laajempaan teokseen.

– Ei hän todellakaan ollut mikään keinutuolissa istuskeleva perheenisä, naureskelevat veljekset **Olli ja Mikko Luntamo**.

– Vaikka meidän kaikkien lasten ja lastenlasten tekemiset ja menot laitettaisiin yhteen, häviäisimme isälle, Olli Luntamo tuumaa.

Kansakoulunopettajaksi Rauman seminaarista vuonna 1937 valmistunut Erkki Luntamo piti luokassa hyvää kuria, mutta kotona ei niinkään.

Jos suunnistuksessa oli men-



Matti Jalavan teos Erkki Luntamosta valottaa pitkän elämän eläneen veteraanisuunnistajan mielenkiintoisia vaiheita. Luntamon pojat Mikko ja Olli (vas.) odottivat innolla kirjan valmistumista.

nyt huonosti, kannatti isää kotona vältellä vuorokauden verran.

Pelastuminen oli melkein ihme

Rintamalla Luntamo taisteli sekä talvi- että jatkosodassa.

Sota-ajan tapahtumiin Jalava pääsi syventymään Luntamon sen aikaisten päiväkirjojen ja kirjeenvaihdon, valokuvien, lehtileikkeiden ja kalenterimerkintöjen kautta.

Kahdesti vakavasti haavoittunut mies ei antanut periksi, vaan palasi takaisin rintamalle. Sotilasansioistaan hänelle myönnettiin Vapaudenristi kuusi kertaa.

Joulunalusaika vuonna 1939 oli erityinen.

Oltiin Leipäsuolla Tassionlammen maastossa. Tarkoituksena oli yllättää vihollinen aamuvarkailulla ja tuhota kranaatinheitin.

Yllätys kuitenkin epäonnistui liian innokkaiden sotilaiden ammuttua hevosen ja vihollinen ha-

vaitsi suomalaisten olevan tulossa.

Luntamoon osui. Hän oli jo luovuttamassa, mutta sisu ei antanut periksi. Syöksymällä edeten hän onnistui pelastautumaan. Herätessään Viipurin sotilassairaalas- sa hän kuuli laulua.

Kuoro lauloi *Maa on niin kaunis* ja kertomansa mukaan Luntamo uskoi hetken olevansa taivaassa vieressään enkeli. Pienen hetken jälkeen hän tajusi pelastuneensa. Heti nousi mieleen, miten kävi kavereille.

Suunnistusharrastus alkoi jo nuorena

Suunnistuspiireissä Erkki Luntamo tunnetaan kautta Suomen.

Harrastus alkoi jo 16-vuotiaana ja viimeisen kisansa hän juoksi Unkarissa 2011. Muutamaa sekuntia ennen maalilinjaa hän kaatui. Apua hän ei huolinut vaan nousi itse ylös ja käveli maaliin.

Päätös kilpauran lopettamisesta syntyi samana päivänä. Myö-

hemmin hän kertoi ystävälleen kirjeessä lopettaneensa astman takia.

Pitkään uraan mahtuu paljon saavutuksia. Ensimmäisen maailmanmestaruutensa hän saavutti vuonna 1994 Skotlannissa. Kaikkiaan niitä kertyi 11.

Hiihtosuunnistuksessakin hän pokkasi neljä maailmanmestaruutta.

Luntamon 100-vuotiskisa toukokuussa 2014 keräsi lähes 500 suunnistajaa Kalantiin. Päivä oli kaatuneitten muistopäivä ja Erkin nimipäivä. Luntamo oli itse paikalla ja toivotti kilpailijat tervetulleeksi.

Vain kahdeksaa päivää myöhemmin, yhden päivän huonovointisuuden jälkeen hän nukkui pois.

Matti Jalavan kirjasta on otettu 400 kappaleen painos.

Teosta on saatavana kirjoittajalta sekä vakkasuomalaisista kirjakaupoista.